

و بست

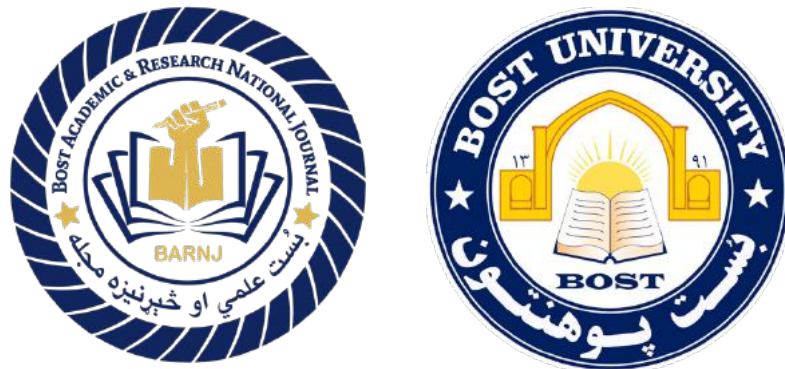
علمي او څېړنيزه مجله

ټوک گڼه کال

لومړی دوهمه ۱۴۰۱

بسم الله الرحمن الرحيم

بُست علمي او خپرنيزه مجله

بُست پوهنتون

لومړۍ ټوک – دوهمه ګڼه

کال – ۱۴۰۱

بُست علمي او خپرنيزه مجله بُست پوهنتون

د امتياز خاوند: بُست پوهنتون

مسؤل مدير: پوهنمل دوكتور ناصر ضيا ناصري

كتنپلاوى:

پوهندوى رضوان الله مملوال	پوهنوال دوكتور احمد جاويد پویش
پوهنمل عبدالعزيز صابر	پوهنوال دوكتور خال محمد احمدزى
پوهنمل عبدالولي هجران	پوهندوى دوكتور غلام رسول فضلي
پوهنمل حنيف الله باوري	پوهندوى دوكتور على احمد
پوهنيار عبدالولى همت	پوهنمل دوكتور عبدالوهاب حكمت
پوهنيار بشير احمد بابا زوى	پوهنمل دوكتور ناصر ضيا ناصري
خان محمد وفا	پوهندوى نياز محمد زاهدي
ډاكټر ذبيح الله انورى	

ډيزاين: د بُست پوهنتون دخپرنيزو او فرهنگي چارو مديريت

د خپرولو كال: ۱۴۰۱

پته: بُست پوهنتون، لښكرگاه، هلمند، افغانستان

د بُست پوهنتون د رئیس پیغام

په نني ژوند کې د یوې علمي مؤسسي یو له مسؤلیتونو څخه دا دی، چې نه یواځې خپل محصلان د پوهې په ګاڼه سمبال کړي، بلکې د پوهنتون د لوړو زده کړو لرونکو پوهانو او استادانو د علمي زیرمتون څخه داسې څه وخت په وخت راوباسي، چې د ټولنې د ژوند د اړتیاوو د پوره کولو لپاره او یا لږ تر لږه د ټولنې د لوستي قشر د خبرولو او که وکولای شي له هغوی څخه د عمل په ډګر کې د ګټې اخیستنې په موخه، په کار واچول شي.

و دې موخې ته د رسیدلو لپاره پوهنتون باید یو داسې علمي خپرندویه ارګان ولري، چې په هغه کې د پوهنتون ټول با صلاحیته منسوبین که هغه استاد وي، که کارکوونکي او که زده کړه یال، خپلې علمي او څېړنيزي مقالې او لیکنې د کاغذ پر مخ باندې کښېښودلای شي.

زما په شخصي آند پدې مجله کې لکه له نوم څخه چې یې ښکاري، باید داسې مسائل را برسیره شي، چې نه یواځې په پوهنتون پورې راګیر پاتې شي، بلکې په عام ډول سره د افغانې ټولنې او په ځانګړې ډول سره د هلمند ولایت د اوسیدونکو نني او سبا ژوند ته په کتلو سره، بریالیتوبونه، ستونزې، وړاندیزونه او د حل لارې-چارې، وړاندې کړل شي. هغه وخت به د بُست پوهنتون علمي مجله یواځې د بست پوهنتون نه، بلکې د ټول هلمند ولایت، آن د سیمې او ټول افغانستان په کچه د پوهې او څېړنې په برخه کې د وخت د غوښتنو سره سم، د پاملرنې وړ او و ځوان نسل ته د یوې سمې لارې د ښودلو په موخه، یوه مجبوره او پر زیاتو خلکو باندې ګرانه مجله وي او په ټول هیواد کې به خپل مینه وال ولري.

دا مجله به د بُست پوهنتون د مشرتابه، استادانو، محصلانو، فارغانو او ټولو مینه د علمي او څېړنيزو مقالو د خپرولو لپاره که هغوی د پوهې په هر ډګر کې چې وي، یو څېړنیز ارګان وي، چې و خپریدلو ته به یې ټول مینه وال په تمه ناست وي. څومره به پرځای او ښه خبر وي، چې د ټولنې لوستی قشر په تیره بیا د بست پوهنتون محترم استادان، فارغ شوي او برحاله محصلان د علمي او څېړنيزو مقالو ولیکلو ته وهڅول شي.

زه د بُست پوهنتون د ټولو منسوبینو په استازیتوب ویاړ لرم، چې د بُست پوهنتون د علمي مجلې د خپریدلو له امله د محترم مؤسس، محترم علمي مرستیال او د څېړنې له محترم آمر او همدا رنگه د مجلې له ټولو کارکوونکو او پرسونل څخه د زیار او زحمت په ګاللو سره چې مجله یې و خپریدلو ته چمتو کړې ده، مننه او قدرداني وکړم. ټولو ته د زړه له کومې مبارکي وایم او هیله لرم چې د بُست پوهنتون د علمي مجلې کارکوونکي به خپل رسالت د پوهنتون او ټول هلمندې ولس او په اخری تحلیل کې د ټول افغان ملت پر وړاندې په پوره او ټینګ عزم سره سرته ورسوي.

په درنښت

ډیپلوم انجنیر محمود سنگین

سريزه

بُست پوهنتون وياړ لري چې د خپل علمي پرمختګ په لاره کې يې يو بل ډير مهم او اړين گام پورته کړ او هغه د بُست د علمي او څيړنيزي مجلې د لومړۍ گڼې خپرېدل دي . تر هر څه دمخه د پوهنتون ټولو استادانو ، محصلانو او د علم او پوهې د لوی کور مينه والو ته د بُست د علمي او څيړنيزي مجلې د خپرېدلو مبارکي وړاندې کوم او ددې سره جوخت د ټولو ملگرو څخه چې ددې مجلې د جواز په تر لاسه کولو ، ترتيبولو او خپرولو کې يې نه ستړې کېدونکې ونډه اخيستې ده د زړه له کومي مننه کوم .

د علمي کور کهول او اړوند کسانو ته ښکاره ده او پوره باور لري چې د نننۍ هر اړخيزه پرمختګ د پوهانو د علمي څيړنو د زيار له برکته ممکن سوی او د لوړو زده کړو مؤسسي ، اکادميک انستيتوتونه او څيړنيز علمي مرکزونه پکښې مرکزي او پريکنده رول لوبولی دی .

همدې اصل او ارزښت ته په کتو سره بُست پوهنتون غواړي د پرمختللو اکاډميکو نورمونو په رعايت د تدريس ، علميڅيړنو او نوښتونو له لاري مسلکي کادرونه وروزي او د معياري تحصيلي اسانتياوو او زمينو په برابرولو سره د ټولنې ځوانانو ته معياري او د لوړ کيفيت لوړې زده کړې وړاندې او د علميڅيړنو پر بنسټ د کره پوهنيزو اثارو د توليد زمينه برابره کړي ، ترڅو د لوړو زده کړو او مسلکي پوهې په ډگر کې د گټورو مهارتونو په تر لاسه کولو او د خپلو رښتينو اهدافو په لاسته راوړلو سره د ټولنې او هيواد په پرمختګ او رغونه کې رغنده ونډه واخلي او د رښتيني خدمت جوگه شي .

ژمن يو چي د هلمند ولايت ، گاونډيو ولايتونو او په ټول هيواد کي ځوان نسل ته د اسلامي ، ملي او کلتوري ارزښتونو په رڼا کي معياري د علمي او مسلکي لوړو زده کړو او پراخو علمي څيړونو زمينه برابره او ټولني او هيواد ته ژمن او روزل سوي کادرونه وړاندي کړو .

د اوس لپاره د بُست علمي او څيړنيزه مجله يوازي د **سائنسي علومو** په برخه کې علمي او څيړنيزي مقالې او ليکني د چاپ او نشر د تگلارې سره سم مني او خپروي او هيله مند يو چې په راتلونکې کي به نورې برخي هم ور زياتي کړل سي .

ډاډ لرم چې د بُست پوهنتون استادان ، محصلان او علمي کارمندان به انشاء الله ، نن ، سبا او په راتلونکې کې د خپلي علمي څيړنيزي مجلې د خپرولو له لاري خپل دغه دروند خو وياړلی دين (پور) ادا کړي . همدا ډول ټولو د علم او پوهي څښتنانو او مينه والو ته په مينه سره بلنه ورکوو چي ددی علمي او څيړنيزي مجلې او د بُست پوهنتون د پرمختګ په لاره کي خپلي علمي او څيړنيزي ليکني ، آندونه ، وړانديزونه او رغنده نيوکي او مرستي د تل په شان راولوروي او د علم ددې ستر کور په ودانولو کي د خپلي ديني ، او ملي برخي د اداني وياړ راوبخښي .

موږ هوډ کړيدي او هيله مند يو چي انشاء الله د وخت په تيريدو سره به د خپل هيواد و بچيانو او ځوان نسل ته د تدريس ، ښه روزني او څيړنيز هاند لپاره اړيني او د پام وړ اسانتياوي برابرې کړو تر څو په لومړي پړاو کښي خپلو هلمندوالو بيا د سهيل لويديځي حوزي او په پاي کښي و ټولو هيوادوالو ته د يو داسي چوپړ مصدر وگرځي چي زموږ د ځوريدلي اولس او ويجاړشوي هيواد اقتصادي ، فرهنگي ، سياسي او ټولنيزي ستونزي حل او افغانستان د نړي د پرمختللو هيوادونو په ليکه کي ودريري .

۱	د هلمند ولایت بُست روغتون کي د پیټک قرحاتو د تثقب پېښو څېړنه
	ډاکټر رحمت الله مایار، پوهندوی ډاکټر علي احمد، ډاکټر ذبیح الله انوري
۸	د هلمند ولایت بُست روغتون کی د غیرمستقیم مغبنی چوره د واقعاتو څېړنه
	ډاکټر محمد گل امین، پوهندوی ډاکټر علی احمد، ډاکټر ذبیح الله انوری، ډاکټر سید بسم الله سجادی
۱۶	د هلمند ولایت بُست روغتون کي د هیموروید د پېښو څېړنه
	ډاکټر عبدالمنان دوست، ډاکټر ذبیح الله انوري، ډاکټر سید بسم الله سجادي
۲۲	Global system for mobile communications of infrastructure, Security and Features
	Sayed Naseer Ahmad Agha, Khan Mohammad Wafa
۲۹	د هلمند ولایت د افغان پُست دولتي شرکت د مصارفو او عوایدو اقتصادي تحلیل
	پوهندوی ډاکټر علی احمد، عبدالکریم کریمي، پوهندوی نقیب الله مجددي
۳۹	د کندهار په میرویس حوزوي روغتون کي د کترکت د عملیات وروسته Iris Prolapse پېښو څېړنه
	ډاکټر محمد داود نورزاد، ډاکټر ذبیح الله انوري، ډاکټر سید بسم الله سجادي
۴۴	د هلمند ولایت په بُست روغتون کي Ischemic Heart Diseases د پېښو تحلیل
	ډاکټر صدیق الله فضلي، پوهندوی ډاکټر علي احمد، ډاکټر ذبیح الله انوري، ډاکټر سید بسم الله سجادي
۵۱	په هلمند ولایت کي د الکترونيکي بانکدارۍ په قبلولو باندي اغېزمن عوامل
	محب الله آمیني، پوهنیار عبدالله زیارمل، نومانند پوهنیار صفت الله آشنا
۵۶	د وایرلس شبکي او CDMA (کوډ ویشنه او څو ځلي لاسرسي) پیژندنه
	حسن خان مخلص، خان محمد وفا
۶۷	د وزیر محمد اکبر خان په روغتون کي د پیلون د کسرونو د پېښو څېړنه
	ډاکټر محمد خالد نظر، ډاکټر ذبیح الله انوري، ډاکټر سید بسم الله سجادي

د هلمند ولايت بټ روغتون کي د پيټک قرحاتو د تثقب پېښو څېړنه

ډاکټر رحمت الله مايار^{۱*}، پوهندوی ډاکټر علي احمد^۲، ډاکټر ذبيح الله انوري^۳

^{۱،۲} جراحي څانگه، طب پوهنځی، بټ پوهنتون

^۳ کرنیز اقتصاد او ترویج څانگه، کرهڼي پوهنځی، هلمند پوهنتون

د مسؤل ایمیل آدرس: ghazimjankhan@gmail.com

لنډيز

دا څېړنه د هلمند ولايت بټ روغتون کي په تشریحي ډول په ټولو هغو 54 ناروغانو چي روغتون ته یې د معدې د تثقب په لوحه د یوه کال په موده کي (۱۳۹۷/۸/۱ څخه تر ۱۳۹۸/۷/۳۰) مراجعه کړې وه، ترسره سوې ده. دا څېړنه پر ۵۴ ناروغانو باندي چي د عمر له پلوه مختلفي کټگوري پکښي شاملې وې سوې ده، چي د بټ روغتون په جراحي وارډ کي دوولس میاشتي وخت ونیوئ. په دې څېړنه کي مي د تداومي او مقطعي طریقو څخه گټه واخسته، يعني هغه ناروغان چي د پيټیک زخمونو په پرفوریشن باندي اخته سوي وه، په دوامداره ډول مي تر پلټنې لاندي ونیول، د ناروغانو برسي نظر و سن ته چي جمله د څلور پنځوس ناروغانو څخه څلور ناروغه د څېړني لاندي چي د ۲۰-۳۰ کلونو پورې یې عمر درلود، چي ۷٪ د څېړني لاندي ناروغان تشکیلوي ۷ ناروغه د ۴۰-۳۱ کلونو پورې عمر درلود، چي ۱۲،۵٪ ناروغان د څېړني لاندي تشکیلوي. ۱۱ ناروغان چي د ۵۰-۴۱ کلونو پورې عمر درلود، چي ۲۰٪ ناروغان تر څېړني لاندي تشکیلوي. د څلور پنځوس ناروغانو څخه ۴۰ تنه چي ۷۴٪ تشکیلوي د څېړني لاندي د نارینوو د طبقې څخه نیول سوي او ۱۴ تنه د هغه چي ۲۶٪ تشکیلوي د ښځینوو له طبقې څخه تر څېړني لاندي نیول سوي. د ۱۳ ناروغانو چي ۴۷٪ ناروغانو یې ډیر خراب یا Very Poor عمومي وضعیت درلود او ۱۷ ناروغان چي ۳۱،۵٪ تشکیلوي عمومي وضعیت یې خراب یا Poor وو او ۱۴ ناروغان چي ۲۵،۵٪ ناروغان کیري وضعیت یې Fair to Poor درلود، ۴ ناروغان چي ۱۱،۵٪ کیري، وضعیت یې Good to Fair درلود او ۴ ناروغان چي ۷،۵٪ کیري وضعیت یې ښه او یا Good درلود.

کلیدي کلیمې: د معدې قرحات، د ډیډینوم قرحات او تداوي.

سريزه

ب. د څېړنې ډيزاين

دا څېړنه د Descriptive د نوعي څخه د Case Sereis په شکل دی، په ټولو هغو ناروغانو چې روغتون ته يې د معدې د تثقب په لوحه بُست ولايتي روغتون ته مراجعه کړې وه، ترسره سوې ده. هغه ناروغان چې دغه څېړنه ورباندې ترسره سوې ده (54) تنوته رسېږي چې د عمر له لحاظه يواځې هغه کسان دي چې له 14 کلنو څخه يې عمر لوړ دی او د جنس له لحاظه دواړه نارينه او ښځينه شامل دي.

ج. مواد

په دې څېړنه کې د هغه سامان آلاتو څخه استفاده سوې، کوم چې زموږ په هيواد کې ستنډرډ دي، يعنې د عامې روغتيا وزارت له تائيد څخه وروسته د استفادې وړ گرځيدلي، لکه هغه اسناد چې د يوه ناروغ د تاريخخېچې د ليکلو لپاره په هر روغتون کې موجود دي. او هغه لابراتواري امکانات چې د عامې روغتيا وزارت لخوا وهر روغتون ته د استعمال اومعايناتود اجرا لپاره ورکړي سوي.

د. احصائيوي تحليل

راټول سوي ارقام د گرافونو او چارټونو په بڼه باندې اړاړه کيږي، چې په ترتيب او تهيه کې يې د Excel پروگرام څخه استفاده سوې ده او پيښي نظر مختلفو خصوصياتو ته دسته بندي سوي او اړاړه سوي دي.

نتيجه او مناقشه

د دغه څېړنې عمده هدف په بست ولايتي روغتون کې د پيپټيک قرحاتو د تثقب پيښو معلومول دي، چې د جراحي عمومي سرويس کې په تير يوه کال کې پر هغو ناروغانو باندې ترسره سوې ده، د پيپټيک قرحاتو تثقب يې ورکړی او په دې څېړنه کې دا معلومول وه، چې آیا د پيپټيک قرحاتو د تثقب پيښې يواځې په مسنو اشخاصو کې رامنځته کيږي او که په ځوانانو کې هم رامنځته کيږي، ما دغه څېړنه پر څلور پيښو څو ناروغانو ترسره کړې ده، چې د پيپټيک قرحاتو د تثقب څخه په عذاب وه، د عمومي جراحي په سرويس کې مې دا معلومه کړه، چې څلوېښت ناروغان يې نارينه، څوارلس يې ښځينه وي، چې د طبي څېړنو په خپرو شوو آثارو کې هم دغسې گذارش ورکړل سوی دی، په نړيواله کچه چې کومه څېړنه او مطالعه سوې ده، د هغوی څخه هم دغه نتيجه لاس ته راځي، چې د نورولاملونو (عوامل) ترڅنگ نارينه جنس لوړ عمر د مترافقه ناروغيو شتون په خپل سر د درد ضد درملواستعمال اقتصادي او ټولنيزي ستونزې د پيپټيک قرحاتو د تثقب په رامنځته کولو کې رول لري، د لوړو ياد سوو ارقامو په نظر کې نيولو سره هغه ناروغان چې د پيپټيک قرحاتو د تثقب له امله يې بست ولايتي روغتون ته مراجعه کړې وه، لوړ شمير يې د نارينه وو څخه دی او لکه په خپرو سوو طبي آثارو کې هم همداسې ښودل سوي دي. دا ځکه چې نارينه نظر ښځو ته اکثرا په درنو کارونو بوخت وي او د بدن د درد څخه په عذاب وي، نو ځکه د درد د ليري کولو لپاره د درد ضد درملو څخه پريمانه گټه اخلي، همدا

پيپټيک قرحات يو د هغو ناروغيو د جملې څخه دي، چې وځيم سير لري او د اختلاط په صورت کې کيدای سي د ناروغ د ځان په قيمت تمام سي، فلهاذا دا ايجابوي چې تر څو هر څه ژر د دې ناروغۍ په تړاو او د هغه په اختلاطاتو باندې څېړنه او بررسي صورت ونيسي ځکه Peptic Ulcer Perforation د نړۍ په کچه دوهم اختلاط د Peptic Ulcer دی، چې يو پېژندل سوې ناروغي ده، چې په نړيواله کچه پيښي لري، د پيپټيک السر تثقب پيښه د بېرني بطني عملياتو يوه عامه پيښه ده، چې ډيري پيښي، د ژوند په پورته ۶۰ کلنۍ عمر کې ليدل سوي دي او نارينه نسبت ښځو ته په يادې ناروغۍ زيات اخته کيږي. (۱)

پيپټيک زخمونه د معدې او يا د اثناء عشر د مخاطي غشاء زخمونه دي، چې دايمي جوړوالي ته ميلان نه لري، چې دا تخريبات د معدې او اثناء عشر په مخاطي غشاء کې منځ ته راځي او امکان لري و عميقو پوړونو ته هم نفوذ وکړي، دا زخمونه په حاد (بېرني) اومزمن (ځنډنۍ) ښوسره د مخاطي غشاء د د فاع اوتيزابي زيان د عدم توازن په پايله کې رامنځته کيږي يا په بل عبارت د مخاطي غشاء د مقاومت د کموالي او يا د تيزابي افرازاتو ډيروالي کولای سي دا ډول زخمونه رامنځته کړي، د پيپټيک زخمونو سوري کيدل (تثقب) تراوسه پوري په سراپا ډول سره تشخيص کيږي، چې دا په يو شمير مواردو کې د جراحي سرويس عاجله بطني واقعه جوړوي او د پيپټيکو زخمونو له امله د مړينو شمېر په ښکاره ډول سره کموالی نه دی پيداکړی. (۲)

نوموړې عارضه د هضمي جهاز د معمولترينو اختلاطاتو څخه شميرل کيږي، چې پيښي يې ۲٪ په شا وخوا کې دي اومجموعي پيښي يې ۱۰٪ په شا وخوا کې دي او د ډيرو پيښو راپور يې په ۷۰ کلنۍ يا د ژوند په اوومه لسيزه کې ورکول سوي دي. د معدې د تيزابو له منځه وړل د معدې او اثناء عشر د زخمونو د تداوی او د دې ناروغۍ د بيا رامنځته کيدو (عود) د مخنيوي اساس جوړوي. اچ پيلوري هم د معدې د تيزابو د افراز د ډيروالي او د مخاطي غشاء په جدار کې د زيان د رامنځته کولو او د بلي خوا څخه د SECs (Surface Epithelial Cells) کې د زيان د رامنځته کولو په واسطه د معدې د زخمونو لپاره زمينه برابروي، د غيرسټيرويدي ضد التهابي درملواستعمال مخاطي مقاومت د پروستاگلاندين د نهې کولو په واسطه کموي او د زخم د جوړيدو ته زمينه برابروي. (۳)

مواد او کړنلاره

الف. د څېړنې ځای او وخت

دا څېړنه د هلمند ولايت بست ولايتي روغتون کې د يوه کال په موده کې (۱۳۹۷/۸/۱ څخه تر ۱۳۹۸/۷/۳۰) ترسره سوې ده.

١ جدول: د سن له نظره د معدې قرحاتو Perforation څېړنه

شمبره	عمر گروپ	ناروغانو شمېر	څېړني سلنه
١	٣٠-٢٠	٤	٧٪
٢	٤٠-٣١	٧	١٢.٥٪
٣	٥٠-٤١	١٠	٢٠٪
٤	٦٠-٥١	٢١	٣٧.٥٠٪
٥	د ٦٠ کلنۍ نه پورته	١٢	٢٣٪
٦	مجموعه	٥٤	١٠٠٪

سرچينه: د روغتون د احصايوي ادارې (١٣٩٧-١٣٩٨) کال راپور

٢ جدول: د جنس له نظره د معدې قرحاتو Perforation څېړنه

شمبره	جنس د بستر ناروغان	د پېښو شمېر	سلنه %
١	نارینه	٤٠	٧٤٪
٢	ښځينه	١٤	٢٦٪
٣	ټوله	٥٤	١٠٠٪

سرچينه: د روغتون د احصايوي ادارې (١٣٩٧-١٣٩٨) کال راپور

٣ جدول: د H.Pylori انتان په شتون يا نه شتون کي د معدې قرحاتو

Perforation څېړنه

خپړني فيصدي	تعداد	انتان H.Pylori
٦٦.٥٪	٣٦	د H.pylori انتان شتون
٣٣.٥٪	١٨	د H.pylori انتان نه شتون
١٠٠٪	٥٤	ټوله

سرچينه: د روغتون د احصايوي ادارې (١٣٩٧-١٣٩٨) کال راپور

ډول نارينه اکثراً د مخدره توکو څخه ناوړه گټه اخلي او يو شمير يې په ناوړه امنيتي شرايطو کي ژوند تيروي، نو ځکه د يادو سوولاملونو له کبله په نارينه و کي د پيپټيک قرحاتو د تثقب پېښې خورا ډيرې دي، د عمر له نظره دا څرگنده شوې ده، چي د پيپټيک قرحاتو د تثقيب پېښې د پېنځمي او شپږمي لسيزي په منځ کي يعني د ٥١ — ٦٠ کلنۍ پوري ډيري رامنځته کيږي، چي د دې سلنه ترهغه ډيره زياته ده، چي په نړيوال ليتراتور کي يې يادونه شوې ده، چي د NSIADS درملوزيات استعمال يې عمده لامل دی، د دې درملو ډيرۍ گټه اخيستونکي په OA او RA باندې اخته وو.

په دې څېړنه (تحقيق) کي نارينه دري چنده ډير وښځو ته د پيپټيک قرحاتو په تثقيب اخته و، چي بياهم ويلاي سو، چي عمده لامل يې د درنو کارونو له کبله درامنځته سوي درد له منځه وړولو لپاره د درد ضد درملو څخه زياته گټه اخيسته ده.

که نظر په موقيعت د معدې قرحات وڅېړو نو ليدل کيږي، چي ډير قرحات په Prepyloric ناحيه کي رامنځته کيږي، چي د ټولو ناروغانو ٦٦.٧٪ دي.

د انحن صغير او د معدې پر جسم باندې رامنځته سوي، تثقبات ٣٣.٣٪ دي، د معدې قرحات د اثناعشر د قرحاتو سره يوځای هيڅ نه دي ليدل سوي.

چي دغه مقايسه د نړيوالې سلني سره په پوره ډول توپير لري، ځکه چي په نړيواله سلنه کي د Sub Cardiac ناحيې قرحات د ٥٪ — ١٠ پوري وه او د معدې د جسم قرحات د اثناعشر سره ٢٠٪ وه. نظر په شتون د انتان په ډيرۍ پيښو کي د H.pylori انتان موجود ونظر په موجوديت د Pneumoperitoneum په ډيرۍ پيښو کي Free air موجود و. يعني په ٨٧٪ پيښو کي موجود او په ١٣٪ پيښو کي Free air ونه ليدل سوه، چي کيډاي شي د Digital x-ray او تکتشن نه شتون او يا Pin Point قرحه به يې لاملونه وي، د ناروغانو د عمومي وضعيت په څېړنه کي دا څرگنده شوې ده، چي د ډيرو ناروغانو د عمومي وضعيت ډير خراب (Poor) ؤ او دغه ٣١.٥٪ د ټولو پيښو جوړوي، ٢٤٪ ناروغان په ډير خراب حالت کي ٢٥.٥٪ يې نسبتاً ښه او يواځي ٧.٥٪ يې په ښه وضعيت کي بست ولايتي روغتون ته مراجعه کړې وه، د ډير خراب عمومي وضعيت په هکله ويلاي سو، چي ډيرۍ ناروغان د ډير ليري واټن څخه په ډيرو خرابو امنيتي شرايطو کي مراجعه کړې وه، د لوړو يادو سويو ارقامو په نظر کي نيولو سره او پر اساس د مطالعې چي ما پر څلور پنځوس ناروغانو ترسره کړې وه، داسي ثابتيږي چي نارينه نظر ښځو ته دري چنده ډير د پيپټيک قرحاتو په تثقيب اخته کيږي او ډيري يې د ٦٠ — ٥١ کلونو عمر لري.

۴ جدول: د بطن د راديوگرافي په اساس د معدې د Peptic قرحاتو د

Perforation څېړنه

راديوگرافي بطن	تعداد	تحقيق فيصدي	ليتراتور فيصدي
د pneumoperitoneum شتون	۴۷	۸۷٪	۸۰٪
د pneumoperitoneum نه شتون	۷	۱۳٪	۲۰٪
ټوله	۵۴	۱۰۰٪	۱۰۰٪

سرچينه: د روغتون د احصايوي ادارې (۱۳۹۷-۱۳۹۸) کال راپور

۶ جدول: د عمومي وضعيت له نظره د معدې د Peptic قرحاتو د Perforation

څېړنه

شمېره	د ناروغ عمومي حالت	شمېر	سلنه %
۱	Very Poor	۱۳	۲۴٪
۲	Poor	۱۷	۳۱.۵٪
۳	Fair to poor	۱۴	۲۵.۵٪
۴	Good to fair	۶	۱۱.۵٪
۵	Good	۴	۷.۵٪
۶	ټوله	۵۴	۱۰۰٪

سرچينه: د روغتون د احصايوي ادارې (۱۳۹۷-۱۳۹۸) کال راپور

۵ جدول: نظر د قرحي و ځای نه د معدې د Peptic قرحاتو د Perforation

څېړنه

شمېره	معدې د Peptic قرحاتو ځای	شمېر	سلنه
۱	د معدې جسم د انحنای صغیر پورته lesser curvature type 1	۱۸	۳۳.۳٪
۲	Pre pyloric type 3	۳۶	٪ ۶۶.۷
۳	Sub cardiac type 4	.	٪.
۴	د معدې د جسم قرحه د اثنا عشر د قرحاتو سره يو ځای	.	٪.
۵	ټوله	۵۴	۱۰۰٪

سرچينه: د روغتون د احصايوي ادارې (۱۳۹۷-۱۳۹۸) کال راپور

۷ جدول: د Dehydration درجې له نظره د معدې د پيپټيک قرحاتو د تثقب

څېړنه

شمېره	درجه Dehydration	شمېر	سلنه
1	Mild	16	30%
2	Moderate	24	44%
3	Severe	14	26%
4	مجموع	54	100%

سرچينه: د روغتون د احصايوي ادارې (۱۳۹۷-۱۳۹۸) کال راپور

۸ جدول: د خبائت له نظره د peptic قرحاتو د perforation څېړنه

شمېره	خبائت	شمېر	سلنه
1	شتون	0	0%
2	نه شتون	54	100%
3	ټوله	54	100%

سرچينه: د روغتون د احصايوي ادارې (۱۳۹۷-۱۳۹۸) کال راپور

٩ جدول: د سکونت له نظره د معدې د peptic قرحاتو د perforation څېړنه

شـمېره	ځای	شـمېر	سلنه
1	لښکرگاه ښار	10	18.5%
2	ولسوالي	25	46.30%
3	گاوندې لایتونه	19	35.18%
4	ټوله	54	100%

سرچینه: د روغتون د احصايوي ادارې (١٣٩٧-١٣٩٨) کال راپور

پایله

د معدې د پيپټيک قرحاتو د تثقب پېښې ٧٤% په نارینه و او ٢٦% په ښځو کي رامنځته سوي دي، يعني ٣:١ نارینه نسبت ښځوته او H. Pylori د انتان شتون د معدې د قرحاتو د تثقب په پېښو کي دامعلومه سوې ده، چي په ٦٦.٥% پېښو کي H. Pylori انتان مثبت ؤ.

تقریباً نیمایي ناروغان د غيري ستروید ضد التهاب دواوو د استعمال مصرف کوونکي دي، په دوهمه درجه کي هغه ناروغان شامل وه، چي د ستروید دواوو اوغيري ستروید التهاب ضد دواوو څخه يي استفاده کول او په دریمه درجه کي ناروغانو دلختي ضد دواگانو څخه استفاده کول، نړیوالو لیتراتورونو کي ١٥% يي د ٦ میاشـتو څخه اضافه د NSAID د اخیستلو تاریخچه درلوده.

د معدې د قرحاتو د تثقب په ناروغانو کي چي دولاري په حالت کي چي کوم د اکسري عکسونه اخیستل سوې دي، د Pneumoperitoneum يا Free Air خیال په ٨٧% ناروغانو نوکي موجودو او په ١٣% ناروغانو کي دا خیال موجود نه و نړیوالو لیتراتورونو کي ٧٩% Pneumoperitoeum موجود وو او په ١٩% نه وو موجود، په ترسره سوې څېړنه کي چي پر ٥٤ ناروغانو باندي؛ چي د معدې د پيپټيک قرحاتو د تثقب له کبله مراجعه کړې ده، ټول ناروغانو ته یوازي د Patch Plasty پروسیجر په بست ولایتي روغتون کي ترسره سوې دی، هغه ناروغان چي عملیات سوي وي، وغوښتل سول چي د Follow up په خاطر و روغتون ته مراجعه وکړي، ولې متاسفانه بریالي نه سوه، چي نوموړي ناروغان د دې په خاطر چي روغتون ته مراجعه ونه کړه چي تعقیب يي کړو، چي دا کیدلای سي مختلف علتونه وجود ولري مثلاً اول خراب امتي شرایط، اقتصادي فقر او داسي نور... ولې په نړیوالو لیتراتورونو له جملې څخه د ایران هیواد کي د لاندنیو پروسیجرونو څخه استفاده سوې ده: ٨٥,٥% ناروغانو ته Omental Patch Closure ورته سوې و، ٧,١% ته Vagotomy pyloroplasty اجرا سوې وه او ٥,٣% ته Concurrent Vagotomy gastrojeostomy اجرا سوې او ١,٨% ته Antrectomy اجرا سوې وه.

د څېړني محدودیتونه

- 1 - رجیستريشن نواقص درلودل.
- 2 - مریض په سمه توگه ښه تاریخچه نه بیانوي.
- 3 - د تعقیب لپاره د ناروغانو لخوا د پوره همکاری نه شتون، ما غوښتل چي ناروغان د خپلي څېړني په خاطر روغتون ته دوباره راوغواړم البته محدود ناروغان د تعقیبي تداوی په خاطر روغتون ته حاضریدل.
- 4 - د تشخیصی امکاناتو نه درلودل، کله نه درلودل، مجهز لابراتوار نه درلودل، د ماهره مسلکي تکنیشن نه درلودل چي ترڅو په Stool Antigen د H. Pylori انتان تعین کړي CT Scan.
- 5 - د اندوسکوپي د ډاکتر نه شتون په معین وخت د روغتون او یا هم داندوسکوپي دستگاه خرابیدل.
- 6 - هستوپتولوژي معایناتونه اجراکیدل، د بست ولایتي روغتون کي د ځینو معایناتو نه اجراکیدل، د ځینو ناروغانو لخوا البته د روغتون څخه د باندي لابراتوارونو د اقتصادي ضعف په خاطر.

وړاندیزونه

- 1 - په بست روغتون کي دې ځانگي سره جلا سي، تر څو ډاکتران بیخايه د یو او بل په ځانگه مشغول نه سي او د څېړني لپاره کافي وخت ولري، د ناروغ ښه مشاهده واخلي او ښه با کیفیته څېړنه تر سره سي.
- 2 - د بست روغتون پرسونل دې زیات سي، چي بیروبار کم سي او د کار کیفیت ښه سي، ترڅو وښو او باکیفیته څېړنو ته زمینه برابره سي.
- 3 - د علوي بطن د پروسیجرو لپاره دي پرسونل ته نوره ښه زده کړه ورکړل سي.
- 4 - چون دا یو تخصصي روغتون دی CT Scan , H Pylori & Histopathology اونورو معایناتو سهولت دې برابر سي.
- 5 - رجیستريشن دي په کمپیوټري سیستم او حتی Net Working باندي سمبال سي چي د ناروغ ټول اسناد په یو ID رجیستريسي، چي هر وخت په اسانۍ سره پیدا کيږي او هیڅکله دوسیه نه ورک کيږي.
- 6 - د عملیات څخه وروسته د ناروغانو د کنترول او اختلاط د کمولو لپاره دي ICU مجهزه سي.

اخځليکونه

- Bailey & Love's Short Practice of Surgery - 28th Edition. (n.d.). Routledge & CRC Press. Retrieved May 18, 2023, from [https://www.routledge.com/Bailey Loves-Short-Practice-of-Surgery---28th-Edition/OConnell-McCaskie-Sayers/p/book/9780367548117](https://www.routledge.com/Bailey+Loves-Short-Practice-of-Surgery---28th-Edition/OConnell-McCaskie-Sayers/p/book/9780367548117)
- Chung, K. T., & Shelat, V. G. (2017a). Perforated Peptic ulcer - an Update. World Journal of Gastrointestinal Surgery, 9 (1), 1. <https://doi.org/10.4240/wjgs.v9.i1.1>
- John N primrose and Timotly J Underwood, (2013) Baily and Loves Short Practice of Surgery, 26th Edition, (5)1: 850-884.
- Kamani et al. (2010). Perforated Peptic Ulcer Disease: Mid-term Outcome Among Iranian Population. The Turkish Journal of Gastroenterology, (21) 1-125.
- Mefire et al. (2016). Which Cause of Diffuse Peritonitis is the Deadliest in the Tropics. World Journal of Emergency Surgery, 1(11), 1-15.
- Schwartz, S. I., & Brunicardi, F. C. (2010). Schwartz's Principles of Surgery, Ninth Edition. In Google Books. McGraw Hill Professional. https://books.google.com.af/books/about/Schwartz_s_Principles_of_Surgery_Ninth_E.html?id=zGVlyHiqL5wC&redir_esc=y
- Schwartz's Principles of Surgery, 11e | AccessMedicine | McGraw Hill Medical. (n.d.). <https://accessmedicine.mhmedical.com/book.aspx?bookID=2576>

Case Study of peptic ulcer Perporation in Bost Hospital, Helmand Province

Dr. Rahmatullah Mayar^{1*}, Dr. Ali Ahmad² and Dr. Zabihullah Anwary³

^{1,3}Surgery Medical Department, Faculty of Medical, Bost University,

Email: ghazimjankhan@gmail.com

²Agricultural Economics and Extension Department, Agriculture Faculty, Helmand University

Abstract

This Study was Conducted in the Boost Provincial Hospital of Helmand Province, in a Descriptive format on 54 Patients During one year from (1/8/1397-30/7/1398). This Research was Done on 54 Patients Finding out Different Age Categories in Surgical ward During 12 months. In this Research Used from Continuous and Interrupted Methods Such those Patients who had Peptic ulcer Perforation were Checking up Continuously. According to the Age from all 54 Aatients (20-30) years old Make (7%) and were 7 Patients from (31-40) years old patients were 11 and making (20%) from (41-50) years old Patients were 40 and Making (74%) of all Patients and from all Patients 14 Patients were Female and Making (26%) from all 13 Patients were that Make (47%) were very very Poor and 17 Patients that (31,5%) were in Poor and 14 Patients that Make(25,5%) were Fair to Poor finally 4 Patients that Make (11,5%) and 4 Patients (7,5%) were Good .

Keywords: Peptic Ulcer, Doduonal Ulcer and Treatment

BOST

Academic & Research National Journal

Volume

Issue

Year

1

2

2023

